

Marek ZDZIECH

TWÓRCY I KONTYNUATORZY

(cz. I)

90-letni dorobek Towarzystwa Wiedzy Obronnej to przede wszystkim pełna zaangażowania, nie pozbawiona twórczej pasji praca tysięcy działaczy, dla których zdolność obronna kraju, bezpieczny byt współobywateli, w każdym okresie naszej państwowości, były sprawami wagi najwyższej. To dzięki ich staraniom w naszym wojsku potrzeby nieustannego doskonalenia żołnierzy, samokształcenia kadr oficerskich mogły być pełniej zaspokajane, a wiedza służąca naszemu wspólnemu bezpieczeństwu docierała do szerokich kręgów społeczeństwa. Z okazji Jubileuszu TWO chcemy przypomnieć niektóre sylwetki twórców Towarzystwa oraz zasłużonych dla jego rozwoju działaczy.

*

Marszałek **Józef PIŁSUDSKI** (1867–1935) jako Naczelnik Państwa przyjął wraz z związaniem się Towarzystwa Wiedzy Wojskowej protektorat i tytuł **Członka Honorowego TWW**. Swoim autorytetem wspierał działalność Towarzystwa, upatrując w nim ważnego sojusznika w kształtowaniu oblicza nowoczesnej armii, pozyskiwaniu opinii społeczeństwa dla spraw obronności kraju.

~~~~~

Generał broni **Władysław SIKORSKI** (1881–1943). Jako szef Sztabu Generalnego WP – 1921/22, a następnie generalny inspektor piechoty – 1923/24 oraz minister Spraw Wojskowych – 1924/25 aktywnie współuczestniczył w umacnianiu struktur organizacyjnych TWW. W 1924 r. podpisał nowy statut organizacji, w myśl którego prezesa ZGTWW mianował minister Spraw Wojsk. „...z grona generałów pozostających w służbie czynnej, na okres 3 lat”.

~~~~~

Gen. Sikorski będąc wybitnym teoretykiem i równocześnie autorem wielu prac z dziedziny sztuki wojennej publikował swoje artykuły również na łamach wydawnictw Towarzystwa Wiedzy Wojskowej. Do najbardziej znanych należą publikacje, które złożyły się na wydanie dzieła pt.: **„Przyszła wojna. Jej możliwości i charakter oraz związane z nim zagadnienia obrony kraju...”** Książka wzbudziła wielkie zainteresowanie u znawców przedmiotu, była tłumaczona na język francuski i angielski, po wojnie kilkakrotnie wznawiana przez Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej. Weszła na stałe do kanonu lektur kadr dowódczych i sztabowych.

Prezesami Zarządu Głównego TWW byli wyłącznie generałowie piastujący znaczące stanowiska w Wojsku Polskim. Pierwszym z nich był gen. bryg. **Jan JACYNA** (1886–1930) wybrany prezesem **26 września 1919 r.** przez Ogólne Zebranie organizacyjne TWW. W momencie wyboru był szefem Departamentu III (Naukowo-Szkoleniowego) Ministerstwa Spraw Wojskowych. Funkcję prezesa TWW pełnił do **15 kwietnia 1921 r.**

~~~~~

Płk dr **Wacław TOKARZ** (1873–1937), historyk profesor uniwersytetów: Jagiellońskiego i Warszawskiego. Od 1921 roku kierował pracami Komisji, nieco później Sekcji, Odczytowej działającej przy Zarządzie Głównym TWW. Był autorem „**Wskazówek do pracy ogólnoodczytowej**”, na podstawie których opracowano regulamin normujący zasady odczytów prowadzonych przez TWW. Według autora „Wskazówek” odczyty powinny przede wszystkim służyć: „...utrzymaniu w korpusie oficerskim poczucia związku z postępami nauki ogólnej (...) organizowaniu wykładów ogólnowojskowych, nadających się do przedstawienia ogółowi członków (...) organizowanie dyskusji nt. aktualnych zagadnień wojskowych.

Gen.bryg. **Mikołaj BOŁTUĆ** (1893 – 1939). W Wojsku Polskim II RP piastował różne stanowiska sztabowe i dowódcze. Był m.in.: oficerem do specjalnych poruczeń w sztabie Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych oraz dowódcą 19 i Dywizji Piechoty. Od 1925 r. Kierował **Sekcją propagandy filmowej TWW**, która była w zasadzie centralną składnicą filmów będących w dyspozycji wojska. Głównie były to obrazy o charakterze szkoleniowym. M. Bołtuć wiele uwagi poświęcał nieustannemu wzbogacaniu zasobów kinoteki, jak również jej wykorzystywaniu w szkoleniu żołnierzy.

Gen. dyw. **Kazimierz FABRYCY** (1888–1958). Był prezesem TWW w latach: 1927–1933. Ważną rolę przypisywał rozwojowi czasopiśmiennictwa wojskowego. W 1933 r. już jako I wiceminister Spraw Wojskowych w „**Prze-gładzie Wojskowym**” wydawanym przez TWW upatrywał „...*niezastąpiony podręcznik dla wszystkich wyższych dowódców, dla wszystkich oficerów od stopnia mjr., dla wszystkich oficerów, którym na sercu leży ich wykształcenie zawodowe*”.

~~~~~

Gen dyw. **Tadeusz KASPRZYCKI** (1891–1978), prezesował Towarzystwu Wiedzy Wojskowej w latach 1933–1935. Podejmując się doskonalenia pracy sekcji naukowych TWW podkreślał, że mogą one spełniać pokładane w nich nadzieje, jeżeli uda w nich się skupić oficerów, którzy dzięki swoim uzdolnieniom, upodobaniom i przygotowaniu potrafią wydajnie pracować na niwie naukowej. Generał był przekonany, że wojsko takich oficerów posiada, tylko są porzuceni po różnych garnizonach.

W Okólniku Zarządu Głównego Towarzystwa Wiedzy Wojskowej Nr 1/33 z 22 listopada 1933 r. generał Kasprzycki zalecał, aby „... jednostki te wyłowić, zewidencjonować, skoordynować ich wysiłki i ułatwić im samą pracę”.

~~~~~

Gen. dyw. **Tadeusz KUTRZEBA** (1886–1947). Prezes TWW w latach: 1935–1937. W okresie tym znacznie rozwinęły swoją działalność Koła TWW. W wielu jednostkach i garnizonach. powstawały nowe **sekcje tematyczne** np. z dziedziny psychologii pedagogiki, prawa, medycyny i weterynarii. Przy wsparciu miejscowych cywilnych naukowców, prawników i lekarzy dyskutowano o wykorzystaniu ich doświadczeń w szkoleniu wojskowym.

~~~~~

Płk dypl. **Marian PORWIT** (1885–1973), Pisarz i historyk wojskowy. Od 1918 r. oficer Sztabu Generalnego WP., pracował w Oddziale VII Naukowym, następnie w Ministerstwie Spraw Wojskowych w Sekcji Historyczno-Naukowej, od 1926 r. w Wojskowym Instytucie Historycznym. Jego prace wcześniejsze: „Służba Oficerska”, „Nauka o postawach żołnierza”, „Duch żołnierski”, jak i późniejsze o tematyce historycznej wydawnictwa TWW.

~~~~~

Gen. dyw. **Marian KUKIEL** (1885–1973), historyk wojskowości. W 1920 r. organizował w Ministerstwie Spraw Wojskowych Sekcję, następnie Wydział Historyczno-Operacyjny, odpowiadając za kierunek prac badawczych. Od 1923 r. był szefem Biura Historycznego Sztabu Generalnego WP. Należał do Towarzystwa Naukowego Warszawskiego oraz Polskiej Akademii Umiejętności. Jego artykuły i opracowania dotyczące historii oręża polskiego w istotny sposób wzbogaciły wydawnictwa TWW. Stanowiły również kanwę do dyskusji prowadzonych w Sekcjach Historycznych.

~~~~~

